

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.497/2018/8. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. Kovács Katalin ügyvéd (címe) által képviselt felperes neve (címe) felperesnek - a dr. Balogh Judit ügyvéd (címe) által képviselt I.rendű alperes neve (címe) I. rendű és II.rendű alperes neve (címe) II. rendű alperesek ellen személyiségi jog megsértése miatt indított perében a Nyíregyházi Törvényszék 5.P.22.085/2017/17. számú ítélete ellen az alperesek részéről 19. sorszám alatt előterjesztett és Pf. 3. sorszám alatt kiegészített fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a keresetet részben elutasító ítéletnek tekinti, és az erre vonatkozó, valamint további nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett rendelkezéseit részben, az alábbiak szerint változtatja meg:

- mellőzi annak megállapítását, hogy az I. rendű alperes a felperes jóhírnévhez való jogát is megsértette azokkal a közlésekkel, hogy „befenyített mindenkit, lelki terror, presszió alatt tartotta egyik munkatársunkat”,
- mellőzi annak megállapítását, hogy a II. rendű alperes a felperes jóhírnévhez való jogát is megsértette,
- mellőzi az alperesek írásbeli bocsánatkérésre történő kötelezését,
- mellőzi az alperesek arra történő kötelezését, hogy a T Város Önkormányzata Képviselő-testületének következő nyilvános ülésén felolvasásra kerülő bocsánatkérésről készülő felvétel feltöltésre kerüljön a www.....honlapra két évre,
- mellőzi az alperesek sajtóközlemény közzétételére vonatkozó kötelezését,
- leszállítja az alpereseket személyenként terhelő sérelemdíj összegét 100 000 (százezer) forintra,
- leszállítja a felperesnek személyenként fizetendő perköltség összegét 12 000 (tizenkétezer) forintra,
- felemeli az alpereseket személyenként terhelő feljegyzett kereseti illeték összegét 25 200 (huszonötezer-kétszáz) forintra,
- kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az állami adóhatóság külön felhívására 21 600 (huszonegyezer-hatszáz) forint le nem rótt kereseti illetéket.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét helybenhagyja azzal a szövegezésbeli pontosítással, hogy az I. rendű alperes felperes becsületét és emberi méltóságát sértő kijelentései közül a „befenyített mindenkit, lelki terror, presszió alatt tartotta egyik munkatársát” szövegrészek helyesen: „befenyített mindenkit, lelki terror, presszió alatt tartotta egyik munkatársunkat”.

Kötelezi az I. rendű alperest, hogy 7500 (hétezer-ötszáz) forint, a II. rendű alperest, hogy 8400 (nyolcezer-négyszáz) forint másodfokú perköltséget fizessen meg a felperes részére 15 napon belül.

Kötelezi a felperest 22 560 (huszonkétezer-ötszázhatvan) forint, az I. rendű alperest 36 000 (harminchétezer) forint, a II. rendű alperest 37 440 (harminchétezer-

négyszáznegyven) forint le nem rótt fellebbezési illeték állami adóhatóság külön felhívására történő megfizetésére.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az I. rendű alperes **T** Város Önkormányzatának (a továbbiakban: önkormányzat) polgármestere, a II. rendű alperes pedig az alpolgármestere.

A felperes 2012. évben megállapodott az önkormányzattal az általa kidolgozott egészségügyi fejlesztési projekt (egészségügyi intézmény és a hozzá kapcsolódó **M** Egészségügyi Informatikai Konzultációs Rendszer **P**) megvalósítására. A projekt a Gyógyszerészeti és Egészségügyi Minőség- és Szervezetfejlesztési Intézet (GYEMSZI) által fenntartott Megyei Kórházak és Egyetemi Oktatókórház (a továbbiakban: kórház) egészségügyi szolgáltatása mellett a felperes projektvezetésével folyt, amelyben az önkormányzat mint gesztor, a felperes érdekeltségébe tartozó gazdasági társaság (2013. évben a **H** Kft.) mint közreműködő vett részt. A projekt megvalósítása elnehezült, majd 2015. július 28. napján a kórház arról tájékoztatta a felperest mint a **H** Kft. ügyvezetőjét, hogy a **P** a kórháznak fel nem róható okból nem indult el, ezért a projekt részeként a kórházzal kötött közreműködési szerződést megszüntnek tekinti.

A peres felek között vita alakult ki a projekt, valamint az annak megvalósításához 2012. évben benyújtott, intézményrekonstrukciót is tartalmazó pályázat teljesülésének elnehezülésével, illetőleg annak okával kapcsolatban. A felperes (illetőleg gazdasági társasága) álláspontja szerint az önkormányzat érdekkörén belül késett az építészeti kivitelezés és merültek fel a pályázati forrással kapcsolatos elszámolási problémák, míg az alperesek (illetőleg az önkormányzat) álláspontja szerint a felperes (és gazdasági társasága) miatt nem teljesültek a közreműködő szakorvosokkal kapcsolatos személyi feltételek. A vita elmérgesedett a felperes és az önkormányzatot képviselő alperesek között.

A felperes két lakossági fórumot szervezett, míg az ott felvetettek megválaszolására az önkormányzat 2015. március 09. napján rendkívüli képviselő-testületi ülést (a továbbiakban: ülés) hívott össze. Az I. rendű alperes az ülésen az alábbi kijelentéseket tette a felperesre: „mit gügyögött ott össze, hazudott, zavart kelt, megbukott, befenyített mindenkit, lelki terror, presszió alatt tartotta egyik munkatársunkat, hülyét csinált magából, gusztustalan, hogy az önkormányzatra keni a saját kudarcát”. A II. rendű alperes pedig az alábbi közléseket tette a felperesre: „mindenkit félrevezet, egyetlen tiszta cége sincs, az ilyen ember tisztessége milyen”. A **x** Városi Televízió felvételt készített a nyilvános ülésről és közzétette az interneten (...): a hang- és képfelvételt mintegy 900-an tekintették meg, és jelenleg is elérhető a világhálón.

A felperes feljelentést tett a fenti (és más) közlések kapcsán rágalmozás vétsége miatt. A büntetőeljárás során a Nyíregyházi Járásbíróság a 15.B.1420/2015/15. számú ítéletében a fenti közlésekkel kapcsolatban megállapította az alperesek bűnösségét becsületsértés vétségében, és őket megrovásban részesítette. Az ítélet indokolása szerint e kijelentések alkalmasak voltak a felperes becsületének csorbítására, és sértették az emberi méltóságát.

A felperes mint magánvádló és az alperesek mint vádlottak fellebbezése folytán eljárt Nyíregyházi Törvényszék az 1.Bf.891/2016/3. számú ítéletével megváltoztatta az elsőfokú ítéletet, és az I. és II. rendű alperesek büntetését pénzbüntetésre súlyosbította. Annak kimondása mellett, hogy az alperesek magatartása szándékos volt, annyiban pontosította a tényállást, hogy az I. rendű alperes által tett közléseket a fent rögzítettek szerint helyesbítette, emellett súlyosító körülményeket értékelte.

A felperes keresetében kérte annak megállapítását, hogy az alperesek idézett közléseikkel megsértették a becsületét, emberi méltóságát, valamint jóhírnévhez való jogát, és eltiltásukat kérte a további jogsértéstől. Megfelelő elégtétel adására történő kötelezésüket is kérte akként, hogy az általa kért megszövegezéssel írásban tegyenek neki címzett bocsánatkérő nyilatkozatot, továbbá ugyancsak az általa kért szövegezéssel olvassanak fel bocsánatkérő „levelet” az önkormányzat nyilvános képviselőtestületi ülésén, amelyről a **x** Város Televízió készítsen felvételt, és töltsen fel a honlapra 2 évre, emellett saját költségükön jelentessék meg e „levelet” az önkormányzat sajtóközleményében. Az alpereseket személyenként 400 000 Ft sérelemdíj megfizetésére is kérte kötelezni. Álláspontja szerint az őt ért személyiségi jogsértések e szankciókkal kompenzálhatóak.

Az alperesek ellenkérelmükben kérték a kereset elutasítását. Utalva arra, hogy a peres felek mindegyike közéleti szereplő, közléseik többsége pedig valós tényállítás, álláspontjuk szerint nem sértették a felperes személyiségi jogait.

Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletében megállapította, hogy az I. rendű alperes 2015. március 09. napján **T** Önkormányzat rendkívüli képviselőtestületi ülésén megsértette a felperes becsületét, emberi méltóságát és a jóhírnévhez való jogát azokkal a kijelentéseivel, hogy „mit gügyögött ott össze, hazudott, zavart kelt, megbukott, befenyít mindenkit, lelki terror, presszió alatt tartotta egyik munkatársát, hülyét csinált magából, gusztustalan, hogy az önkormányzatra keni a saját kudarcát”. Megállapította, hogy a II. rendű alperes ugyanekkor szintén megsértette a felperes becsületét, emberi méltóságát, a jóhírnévhez való jogát azokkal a kijelentéseivel, hogy „mindenkit félrevezet, egyetlen tiszta cége sincs és az ilyen ember tisztessége milyen”. Az I. és II. rendű alpereseket eltiltotta a további jogsértéstől, és őket elégtétel adására kötelezte akként, hogy 15 napon belül írásban tegyenek a felperes felé címezve nyilatkozatot azzal a tartalommal, hogy „I. rendű alperes neve **T** polgármestere és II. rendű alperes neve **T** alpolgármestere 2015. 03. 09-én a **T**-i Önkormányzat Rendkívüli Képviselő-testületi ülésén felperes nevera tett becsületsértő, emberi méltóságát sértő kijelentéseinkért bocsánatot kérünk dr. felperes nevetől”.

Kötelezte az I. és II. rendű alpereseket, hogy **T** Város Önkormányzata Képviselőtestületének következő nyilvános ülésén - melyről a **x** Város Televízió felvételt készít, mely feltöltésre kerül a www..... honlapra két évre - olvassák fel az alábbi tartalmú levelet:

- az I. rendű alperes részéről: „2015. 03. 09. napján a **T**-i Önkormányzat rendkívüli képviselő testületi ülésén megsértettem felperes neve becsületét, emberi méltóságát, a jó hírnévhez való jogát azzal a kijelentéssel: hazudott, zavart kelt, megbukott, befenyít mindenkit, lelki terror, presszió alatt tartotta egyik munkatársát, hülyét csinált magából, gusztustalanul az önkormányzatra kenni a saját kudarcát, gügyögött befenyített mindenkit és ezért bocsánatot kérek tőle.”;

- a II. rendű alperes részéről: „2015. 03. 09. napján a T-i Önkormányzat Rendkívüli Képviselő-testületi ülésen megsértettem felperes neve becsületét, emberi méltóságát, a jóhírnévhez való jogát azzal a kijelentéssel, hogy: „félrevezet mindenkit, egyetlen tiszta cége sincs, s az ilyen ember tisztessége milyen”, és ezért bocsánatot kérek tőle.” Kötelezte az alpereseket, hogy saját költségükön jelentessék meg a fenti tartalmú nyilatkozatot az önkormányzat sajtóközleményében 15 napon belül. Kötelezte az I. és II. rendű alpereseket, hogy 15 napon belül személyenként fizessenek meg a felperesnek 300 000 forint sérelemdíjat, és annak 2015. március 09. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamatnak megfelelő kamatot. Kötelezte az I. és II. rendű alpereseket, hogy személyenként fizessenek meg az államnak 18 000 forint feljegyzett kereseti illetéket, míg a felperes részére személyenként 20 000 forint perköltséget.

Az ítélet indokolásában ismertette Magyarország Alaptörvénye VI. Cikkének (1) bekezdését, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:43. §-ának d) pontját, 2:51. §-a (1) bekezdésének a-d) pontjait, 2:52. §-ának (1), (2) és (3) bekezdéseit, 2:53. §-át, valamint 6:519. §-át, és idézett a jóhírnév megsértésével kapcsolatban kialakult bírói gyakorlatból is. Leszögezte, hogy a jóhírnév sérelme akkor áll fenn, ha valaki valamely személyt érintő közlést tesz, amely tényállást fejez ki, amennyiben az objektíve valótlan, és ezáltal alkalmas az érintett értékelésének hátrányos befolyásolására; míg a becsület sérelmét a személy társadalmi megítélését hátrányosan befolyásoló, kifejezőmódjukban indokolatlanul sértő, túlzó, lealacsonyító, bántó közlések eredményezik.

Idézte a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban: 1952. évi Pp.) 4. §-ának (2) bekezdését is, amely szerint, ha jogerősen elbírált bűncselekmény vagyoni jogi következményei felől polgári perben kell határozni, a bíróság a határozatában nem állapíthatja meg, hogy az elítélt nem követte el a terhére rótt bűncselekményt.

A büntetőügyben született jogerős határozat megállapította, hogy az alperesek perbeli nyilatkozatukkal elkövették a becsületsértés vétségét. E jogerős ítélet egyrészt megállapította, hogy az alperesek milyen nyilatkozatot tettek, másrészt megállapította, hogy ezek a nyilatkozatok megsértették a felperes becsületét. A polgári perben ezzel ellentétes döntés meghozatalára nincs lehetőség, mert annak megállapítása, hogy az alperesek által tett nyilatkozatok nem sérti a felperesnek a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959. évi Ptk.) 76. §-ában védett becsületét, ellentétben állna a jogerősen befejezett büntetőügyben keletkezett határozattal, azaz tartalmilag azt állapítaná meg, hogy az alperesek nem követték el a terhükre rótt bűncselekményt. Ennek megfelelően, az 1959. évi Ptk. 84. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján állapította meg, hogy az I. és II. rendű alperesek megsértették a felperes becsületét, azaz személyhez fűződő jogát, de a felperes bizonyította azt is a jogerős büntető ítélettel, hogy az alperesek az ülésen olyan valótlan tényállításokat tettek, melyek sértették a jóhírnévhez való jogát és az emberi méltóságát is.

Ezzel összefüggésben azt is értékelte, hogy az alperesek nem bizonyították tényállításaik valóságát. Idézte Dr. K.M, a kórház pénzügyi osztályvezetője, továbbá a perben kihallgatott önkormányzati dolgozók: **L.M. A. C.** és **B. Z.** tanúk vallomásait, amelyeket akként értékelt, hogy a büntető ítélet alapján megállapított tényállást nem cáfolták.

Az objektív és szubjektív szankciók körében értékelte, hogy a valóságtartalom nélküli állítások mindenképpen a felperes hátrányos megítélését eredményezik, megnehezítik a társadalmi életben való részvételét. Utalva Magyarország Alaptörvénye IX. cikkének (1) bekezdésére, továbbá a 30/1992. (V.26.), 36/1994 (VI.24.) és 57/2001. (XII. 5.) AB határozatokra kifejtette, hogy a véleménynyilvánítás berkein belül a kritika megengedhetőségének határai valamennyi közszereplő esetében tágabbak, mint a magánszemélyek tekintetében, figyelemmel volt ugyanakkor arra is, hogy az ülés anyaga nagy nyilvánosságot kapott. Mivel a sajtóban megjelenő tájékoztatás alkalmas befolyásolásra; a közgondolkodás formálására, a tájékoztatás szabadságának elve nem érvényesülhet korlátlanul. Elengedhetetlen a hitelesség, a valóságnak való megfelelés, és ezzel összefüggésben az is, hogy ne sérüljön senki jóhírnévhez való joga, ezért a jóhírnév az értékítéletben megnyilvánuló véleménynyilvánítási szabadság korlátja lehet még akkor is, ha közügyekre, sok embert érintő kérdésre vonatkozik. A jóhírnév védelmének szükségessége azonban csak valótlán tényállítások, vagy tények hamis színben való feltüntetése esetén indokolt.

Az ítélet indokolása szerint a peres felek közszereplőnek minősülnek, a bírói gyakorlat pedig egységes és következetes a tekintetben, hogy a közszereplők tevékenységét érintő véleménynyilvánítás, értékítélet önmagában akkor sem alapoz meg személyiségvédelmet, ha esetleg túlzó vagy felfokozott. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperes által kifogásolt alperesi közlések nem csupán negatív értékítéletet tartalmaznak, de kifejezőmódjukban indokolatlanul bántóak, sértőek, lealacsonyítóak is, az alperesek azon állítását pedig nem osztotta, hogy az elhangzottak csupán véleménynyilvánításnak minősülnek. Alaptalannak találta az I. rendű alperes azon hivatkozását is, hogy kizárólag a felperes által előidézett, felfokozott érzelmi állapotban tette a sérelmezett kijelentéseket, de alaptalannak ítélte a II. rendű alperes védekezését is, hogy a cégek kivonatokra alapította nyilatkozatát. A peres felek között fennálló rossz viszony ellenére elvárható az alperesektől, hogy a szabad véleménynyilvánítás alkotmányos alapjogát felelősséggel gyakorolják, és kellő gondossággal járnak el a valótlán tények közlését elkerülve. Ezt az elvárható gondosságot az alperesek elmulasztották, hiszen anélkül, hogy meggyőződtek volna annak valóságtartalmáról, tényként állították a sérelmezett kijelentéseket.

E kijelentéseik, állításaik nem tartalmaztak értékítéletet, véleményt. Tényállításaik indokolatlanul bántóak, sértőek, megalázóak, sértik a felperes személyiségi jogait, ezért helyt adott a hasonló, a felperes becsületét, méltóságát, jóhírnévét sértő kijelentések megtételétől való eltiltásra vonatkozó kereseti kérelemnek, de utalt e körben arra is, hogy a perbeli ülés nagy nyilvánosságot kapott egyrészt a városi televízió által sugárzott adásban, de még nagyobb nyilvánosságot kapott azzal, hogy felkerült a világhálóra.

Leszögezte, hogy a becsület a személy társadalmi megítélése. Ennek mikénti alakulásában - egyebek mellett - jelentős szerepe van a mások egyénről alkotott véleményének. Ez kifejezésre juthat szóbeli, írásbeli formában és bármilyen más értékelést hordozó magatartásban, olyankor, amikor ezek a megnyilvánulások nem valósak, torzok vagy következtetlenség, illetve kifejezőmódjukban alkalmasak arra, hogy az egyén társadalmi elismertsége kedvezőtlenül megváltozzék. Az I. és II. rendű alperesek kijelentései erre alkalmasak, ezért kötelezte őket elégtételadásra és sérelemdíj fizetésére.

Az alperesek által közöltek ugyanis olyan hátrányt jelentenek a felperes számára, ami indokoltá teszi az alperesek sérelemdíj fizetésére kötelezését. Ugyanakkor a sérelemdíj megállapításának nem előfeltétele hátrány bizonyítása, így a jogsértés súlyát, ismétlődő jellegét, az alperesek magatartása felróhatóságának mértékét tekintetbe véve, mérlegeléssel állapította meg a sérelemdíj összegét, ugyanakkor figyelemmel volt a méltányosságra és a mértéktartásra is (EBH2003.974.). Megállapította továbbá, hogy a sérelemdíj mint pénztartozás után kamat jár akkor is, ha a pénztartozás egyébként kamatmentes volt.

A pervesztes alpereseket az 1952. évi Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a pernyertes felperes perköltségének fizetésére.

A pertárgy értékével összefüggésben kifejtette, hogy amennyiben az objektív szankció mellett szubjektív szankció alkalmazását is kéri, az egy keresetnek minősül, és a meg nem határozható pertárgyérték, valamint az érvényesített sérelemdíj összegének figyelembevételével azt az illetékalapot kell figyelembe venni, amelyik az adott esetben nagyobb (BH2001.367. és BDT2016.3519. jogeset). A személyiségi jog megsértésének megállapítására irányuló perben mint meg nem határozható pertárgyérték az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. §-a (1) bekezdésének c) pontja alapján 600 000 Ft-ot kell számításba venni, amely után az illeték 36 000 Ft volt. Arra volt továbbá figyelemmel, hogy a felperes összesen 600 000 Ft sérelemdíj megfizetésére kérte kötelezni az alpereseket, amely megosztva az alperesek között személyenként 18 000 Ft illetékkötelezettséget jelent.

A felperes jogi képviselőjének munkadíja megállapításánál a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: R.) 3. §-ának (3), (5) és (6) bekezdéseiben foglaltak alapján 600 000 Ft marasztalási összeg után 5 % munkadíjat határozott meg 30 000 Ft összegben. Ehhez hozzászámította a már a keresetlevélben kért további 10 000 Ft készkiadást, amely az okiratok fénymásolásával, beszerzésével, készítésével merült fel. Az így meghatározott 40 000 Ft perköltséget terhelte az alperesekre egymás között egyenlő arányban.

Az elsőfokú ítélet ellen az I. és II. rendű alperesek terjesztettek elő fellebbezést. A másodfokú eljárás során pontosított fellebbezésükben az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereset részbeni elutasítását kérték az alábbiak szerint:

- az I. rendű alperes a jogsértés megtörténtét megállapító rendelkezés megváltoztatását kérte a „befenyít mindenkit, lelki terror, presszió alatt tartotta egyik munkatársát” közlés vonatkozásában,
- a II. rendű alperes kérte a rá vonatkozó megállapítás egészének mellőzését,
- kérték az eltiltásra kötelezés mellőzését,
- mellőzni kérték az írásbeli, névre szóló levélben történő bocsánatkérést és az írott sajtó útján történő bocsánatkérést, ahogy annak mellőzését is, hogy a következő képviselőtestületi ülésen felolvasásra kerülő bocsánatkérő nyilatkozatról készített televíziós felvétel a www..... csatornán két évig fennmaradjon,
- az I. rendű alperes a sérelemdíjat 100 000 Ft-ra kérte leszállítani,
- a II. rendű alperes kérte a sérelemdíjra vonatkozó kereset elutasítását, másodlagosan a sérelemdíj 50 000 Ft-ra történő leszállítását,
- kérték a perköltség leszállítását is.

A per főtárgyával kapcsolatban előadták, hogy az elsőfokú ítélet a II. rendű alperes esetében a jogalap tekintetében is téves. Álláspontjuk szerint véleménynyilvánításuk és tényállításaik nem egyformán sértették a felperes jóhírnevét, emberi méltóságát, továbbá mind a büntetőeljárás során, mind az elsőfokú eljárás során tévesen tekintették becsületsértésnek tényközléseiket. A II. rendű alperes a cégnyilvántartás adataival bizonyította, hogy a felperesnek nincs egy tiszta cége sem. Nem lehet megkérdőjelezni a nyilvántartások valóságtartalmát, ezért a II. rendű alperes kijelentése valós tényekből levont következtetés, értékítélet. A II. rendű alperes „az ilyen ember tisztessége milyen?” közlése továbbá nem kijelentés, hanem kérdés volt, amelyet az elsőfokú bíróság nem az adott közeg, a hallgatók körében általánosan megjelenő jelentéstartalommal értékelt. Eleget tettek bizonyítási kötelezettségüknek is, de az elsőfokú bíróság csak formailag tette a tanúvallomásokat az eljárás tárgyává. A tanúk igazolták, hogy az I. rendű alperes valós tartalommal tette meg a „befenyített mindenkit, lelki terror, presszió alatt tartotta egyik munkatársunkat” kijelentéseket. A tanúk alátámasztották azt is, hogy a képviselő-testületi ülés emelkedett hangnemét a felek közötti hosszúra nyúlt vitás helyzet, valamint a felperes magatartása váltotta ki, ugyanis a felperes volt, aki a közhangulatot folyamatosan a város vezetői, a testület ellen fűtötte. Ezzel kapcsolatban a II. rendű alperes „mindenkit félrevezet” kijelentése is tényállítás volt, ennek valóságtartalmát pedig már az ülésen is okiratokkal bizonyította, hiszen a felperes rölapjaival több tekintetben (beruházás visszásságai, rendelési idő) félrevezette a közvéleményt. Az elsőfokú bíróság úgy fogadta el tényként, hogy a felperes jóhíre ezen ügy miatt került kedvezőtlen színbe (egyáltalán: kedvezőtlen színbe került), de azt is, hogy a felperes vállalkozásában működő jogi oktatás létszáma emiatt csappant meg, hogy a felperes mindezt nem igazolta, az alpereseknek pedig kifejezetten ezzel ellentétes ismeretei vannak. Eltúlzottnak ítélték az egyszeri alkalommal történt jogsértéshez fűzött négyféle jogkövetkezményt, de azt is, hogy a két alperes részéről kifejtett sérelmet egyenlőnek ítélte az elsőfokú bíróság. Álláspontjuk szerint, mivel a büntetőbíróság által megállapított jogsértés képviselő-testületi ülésen, televízió nyilvánossága előtt történt, az elégtétel adásának is ekként kell történnie, nekik pedig nincs ráhatásuk, hogy a világhálóra felteszik-e az adást, és meddig. A sérelemdíjjal összefüggésben nehezményezték, hogy az elsőfokú bíróság nem tett eleget mérlegelési kötelezettségének, és érdemben nem is indokolta meg annak összegszerűségét. A perköltség körében sérelmezték, hogy az elsőfokú bíróság külön igazolás nélkül fogadta el a felperes készkiadását, továbbá utaltak arra is, hogy a felperes nem 100 %-os mértékben lett pernyertes.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében kérte az elsőfokú ítélet helyes indokai szerinti helybenhagyását. Előadta, hogy az ülésről készült felvétel jelenleg is megtalálható a világhálón, a sérelemdíj pedig összegszerűségében elfogadható, mivel a becsületsértés büntetőjogi törvényi tényállása megvalósult, a polgármester és alpolgármester tisztséget betöltő alperesektől pedig elvárható, hogy ilyen kijelentések ne hangozzanak el testületi ülésen.

Az ítéletábra a fellebbezést részben találta megalapozottnak.

Az ítéletábra előrebocsátja a fellebbezés előterjesztésével kapcsolatban, hogy bár a bíróság és a felek közötti kapcsolattartás elektronikus volt, az elsőfokú bíróság a határozathirdetésre halasztott tárgyaláson (illetőleg azt követően) az 1952. évi Pp. 394/B. §-ának (2) bekezdésében foglaltaktól eltérően nem elektronikusan kézbesítette az ítéletet,

amely azonban a fellebbezés és fellebbezési ellenkérelem előterjesztését, továbbá a fellebbezés érdemi elbírálását nem befolyásolta.

Az ítélet tábla az 1952. évi Pp. 253. §-ának (3) bekezdése alapján fellebbezés hiányában nem érintette az elsőfokú ítélet azon megállapítását, hogy az I. rendű alperes megsértette a felperes becsületét, emberi méltóságát, jóhírnévhez való jogát azon kijelentéseivel, hogy „mit gügyögött ott össze, hazudott, zavart kelt, megbukott, hülyét csinált magából, gusztustalan, hogy az önkormányzatra keni a saját kudarcát”, továbbá az elégtételadás körében az ítélet fellebbezéssel nem érintett azon rendelkezését, hogy az I. és II. rendű alperesek az elsőfokú ítéletben rögzített bocsánatkérő nyilatkozatot olvassák fel a következő képviselőtestületi ülésen, ahogy az I. rendű alperest 100 000 Ft sérelemdíjban marasztaló rendelkezést és azt sem, hogy a sérelemdíjat kamat terheli. Az ítélet tábla fellebbezés hiányában nem érintette az elsőfokú ítélet keresetet elutasító részét. E vonatkozásban azonban az elsőfokú ítélet kiegészítésre és pontosításra szorult, mivel az ítélet rendelkező részében nem szerepel, hogy a bíróság a keresetet részben elutasította. Az ítélet indokolása szerint (7. oldal 2. bekezdés) a kereset megalapozott volt, amelytől eltérően az elsőfokú bíróság a felperes által kért személyenkénti 400 000 Ft helyett személyenként 300 000 Ft sérelemdíj megfizetésére kötelezte az alpereseket.

Az elsőfokú bíróság a fellebbezett rész vonatkozásában a kereset elbírálásához szükséges mértékben feltárta a tényállást, és azt jelentős részében helyesen állapította meg, az ítélet tábla azonban nem értett egyet maradéktalanul az elsőfokú bíróság által levont jogi következtetésekkel.

A megállapított tényállás annyiban szorul „pontosításra”, hogy az elsőfokú bíróság a tényállás részeként ismertette a perben kihallgatott tanúk vallomását, a vallomások értékelése azonban a jogi indokolásra tartozik. Szükséges annak helyesbítése is, hogy az ítéletben **M. J.** tanú vallomásaként dokumentáltak közül a „2014. szeptemberében” kezdettel rögzített és a következő két mondat (4. oldal utolsó, 5. oldal 1. bekezdés) nem a tanú vallomása, hanem a felperes vallomásra tett észrevétele volt.

Az elsőfokú bíróság alapvetően helytállóan rögzítette az általa megjelölt jogszabályhelyek és bírói gyakorlat alapján a jóhírnév és a becsület megsértésével kapcsolatos szempontokat, ennek részeként azt, hogy a jóhírnév sérelme akkor áll fenn, ha a tényállítás objektíve valótlan, és ezáltal alkalmas az érintett értékelésének hátrányos befolyásolására, míg a becsület sérelmét a személy társadalmi megítélését hátrányosan befolyásoló, kifejezőmódjukban indokolatlanul sértő, túlzó, lealacsonyító, bántó közlések eredményezik.

Ennek azonban nem tulajdonította azt a jelentőséget, amely az elsőfokú ítéletben helytállóan idézett 1952. évi Pp. 4. §-ának (2) bekezdéséből következik, továbbá ehhez kapcsolódóan ok nélkül utalt vissza a jogvita elbírálására nem hatályos 1959. évi Ptk. szabályozására is.

Az 1952. évi Pp. 4. §-ának (2) bekezdéséből következik egyrészt, hogy a polgári per bírósága nem utasíthatja el a személyhez fűződő jog megsértése miatt indított keresetet, ha ugyanazon cselekmény miatt a büntetőbíróság az elkövető bűnösségét megállapította (BH2001.367.). Erre tekintettel elveit tekintve alaptalan volt a II. rendű alperes azzal kapcsolatos fellebbezése, hogy nem volt helye a jogsértés megtörténte megállapításának.

E szabályozásból másrészt az is következik, hogy a büntetőügyben eljáró bíróság jogerős ítélete a bűncselekmény elkövetése és az annak alapjául szolgáló tények körében köti a polgári perben eljáró bíróságot (BDT2010.2249.). Ennek részét a bűnösség megállapításához szükséges tényállási elemek képezik. Hangsúlyos, hogy a feljelentés szerint rágalmazás vétsége miatt folyamatban volt eljárásban becsületsértés vétségében találták bűnösnek az alpereseket.

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 226. §-ának (1) bekezdése értelmében a rágalmazás bűncselekményét a becsület csorbítására alkalmas tény állításával, híresztelésével vagy ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezés használatával lehet elkövetni, amelyhez képest a Btk. 227. §-ában szabályozott becsületsértés szubszidiárius jellegű törvényi tényállás. A rágalmazás tényállítással vagy tényre közvetlenül utaló kifejezés használatával, a becsületsértés pedig a becsület csorbítására alkalmas kifejezés használatával vagy egyéb ilyen cselekménnyel valósítható meg (EBH2017.B.11.). Az elsőfokú ítéletben helytállóan idézett jogszabályhelyek és bírói gyakorlat alapján mindezek polgári jogi vetülete a tényállításhoz kapcsolódó személyiségi jogsértés esetén a jóhírnévhez való jog, véleménynyilvánítás esetén - főszabályszerűen - a becsülethez való jog megsértése.

A jogerős büntetőítélet polgári bíróságot kötő ereje miatt valójában nem volt, nem lehetett helye az alperesek által tényállításként hivatkozott közlések valóságtartalma bizonyításának. Bár vagyoni jogi következmény kizárólag a sérelemdíj, annak lényegi eleme, hogy mely személyiségi jog megsértésének szankciója. Márpedig pozitív elbírálás esetén (azaz amennyiben a közlés tényállítás és valós) a felperes jóhírneve nem sérül, de annak büntetőjogi párjaként nem állapítható meg a becsületsértéshez képest elsődleges rágalmazás bűncselekménye sem, így az ahhoz képest a szubszidiaritás viszonylatában álló becsületsértés sem. Másrészt a fent kifejtettek értelmében a becsületsértés esetében a bűnösség megállapításához nélkülözhetetlen „elkövetési magatartás” a tények körén kívüli közlés, jelen esetben véleménynyilvánítás, a polgári bíróságot pedig kötik a bűnösség megállapításához szükséges tényállási elemek. Erre tekintettel jogkérdésként eldönthető volt - úgyis, mint az alperesek azzal kapcsolatos alaptalan fellebbezési hivatkozása -, hogy az alperesek közlései véleménynyilvánításnak minősültek.

A fentiek ugyanakkor más szemszögből nézve azt is jelentik, hogy mivel a kifogásolt közlések szükségszerűen nem tényekre vonatkoznak (és ekként a felperesre vonatkozó, őt sértő, valótlan tényállítás, híresztelés vagy valós tény hamis színben történő feltüntetése), a polgári bíróság pedig az érintett bűncselekmények szubszidiaritása folytán nem térhet el a bűnösség megállapításához szükséges tényállási elemektől, a büntető ítélet ellenében nem állapíthatja meg, hogy az alperesek egyes közlései tényállítások voltak. Rendeltetésellenes joggyakorlást jelentene, ha a felperes jóhírnévsértéssel összefüggő állításával szemben az alperesek a büntető ítélet hatálya miatt nem bizonyíthatják állításaik valóságát, amely adott esetben a bűnösségükkel nem érintett személyiségi jogsértés megtörténtének „automatikus” megállapítását eredményezné.

Erre tekintettel az ítélet tábla az I. rendű alperes fellebbezésében érintett közlések (befenyített mindenkit, lelki terror, presszió alatt tartotta egyik munkatársunkat), illetőleg a II. rendű alperes valamennyi fellebbezéssel támadott közlése vonatkozásában mellőzte a jóhírnévhez való jog sértésének megállapítását, mivel a jogerős büntetőbírói ítélet alapján

az állapítható meg, hogy az alperesek fellebbezéssel érintett közlései a felperes becsületét és emberi méltóságát sértették.

Az ítéltábla mindezekkel összefüggésben utal arra is, hogy az elsőfokú bíróság által helytállóan feltárt, de e vonatkozásban a felek által sem vitatott tényállás szerint az I. és II. rendű alperesek mint polgármester és alpolgármester nem közigazgatási jogkörben jártak el, mivel az önkormányzat egy intézmény- és szolgáltatásfejlesztési projekt keretében mellérendeltségi viszonyban állt a felperes érdekeltiségében álló gazdálkodó szervezettel, így a Ptk. 2:51. §-ának (2) bekezdése értelmében helye volt a felrőhatóságtól független szankciók alkalmazásának.

A fellebbezés alaptalanul támadta az az elsőfokú ítélet jogsértéstől eltöltő rendelkezését. Önmagában a fellebbezés alapján megállapítható, hogy bár a büntetőbíróság jogerősen megállapította az I. és II. rendű alperesek felelősségét, az I. rendű alperes közlései egy részére, míg a II. rendű alperes valamennyi közlése esetében továbbra is vitatja azok jogsértő jellegét.

Az ítéltábla ugyanakkor a fellebbezéssel érintett körben megváltoztatta az elégtételadásra vonatkozó kötelezést. A bírói gyakorlat szerint az elégtételadás módját tekintve a bíróság nincs kötve a kérelemhez, hanem a kérelem és ellenkérelem korlátai között az arányosságra és a végrehajthatóságra kell figyelemmel lenni. Az arányosság körében azt kell biztosítani, hogy az elkövetett jogsértésről lehetőség szerint azok értesüljenek, akik a jogsértő magatartásról is tudomást szereztek. Ezért e vonatkozásban az elsőfokú bíróság - nem vitásan - helytállóan rendelkezett arról, hogy az elégtételadásnak a soron következő képviselő-testületi ülésen ugyanolyan keretek között kell megtörténnie, ahogy a sérelmes közlésekre sor került. Az ezt meghaladó, fellebbezéssel is támadott elégtétel (írásbeli nyilatkozat a felperes részére, sajtóközlemény) ugyanakkor aránytalan elégtételt jelent. Az olyan tartalmú rendelkező rész pedig, amelyben az alpereseket egy tőlük e vonatkozásban függetlenül készült felvétel más érdekeltiségébe tartozó internetes felületre való feltöltésre és elérhetőségére kötelezi, a jogszerű alperesi alakító jog hiányában nem felel meg a végrehajthatóság szempontjának.

A sérelemdíj leszállítására vonatkozó fellebbezési kérelem részben volt alapos.

Az elsőfokú bíróság megalapozottan helyezkedett arra az álláspontra, hogy indokolt az alperesek sérelemdíjban történő marasztalása. Ehhez azonban szükséges annak előrebocsátása, hogy egyrészt a fentiek szerint az alperesek nem közigazgatási jogkörben jártak el, a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény 225/A. §-ának (1), továbbá 225/J. §-ának (2) bekezdései értelmében (Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.21.374/2012/7.) közszolgálati jogviszonyuk munkajogi érintettségének oldaláról megközelítve, és arra is figyelemmel, hogy a jogerős büntetőbírói ítéletben foglaltak szerint magatartásuk szándékos volt, az alperesek a Ptk. 6:540. §-ának (3) bekezdése alapján sérelemdíjban marasztalhatóak.

A Ptk. 2:52. §-ának (1) bekezdése szerint, akit személyiségi jogában megsértenek, sérelemdíjat követelhet az őt ért nem vagyoni sérelemért. A (2) bekezdés szerint a sérelemdíj fizetésére kötelezés feltételeire - különösen a sérelemdíjra köteles személy meghatározására és a kimentés módjára - a kártérítési felelősség szabályait kell

alkalmazni azzal, hogy a sérelemdíjra való jogosultsághoz a jogsértés tényén kívül további hátrány bekövetkeztének bizonyítása nem szükséges.

A sérelemdíj elsődleges funkciója a jogsértés vagyoni elégtétellel történő közvetett kompenzációja, reparálása; e kompenzációs funkció mellett a sérelemdíj fizetésére kötelezésnek nyilvánvalóan lehet/van prevenciós funkciója is, ugyanis - mint minden szankciónak, úgy e szankciónak is - célja a jogsértéstől való távoltartás, „elriasztás” (a sérelemdíj megfizetésére kötelezés mint a jogsértőre hátrányos jogkövetkezmény ennyiben egyúttal represszív szankció is), azonban a sérelemdíj fizetésére kötelezésnek nem célja a jogsértő „megbüntetése”.

Az ítéltábla túlzottnak találta az elsőfokú bíróság által megítélt sérelemdíj összegét.

A Ptk. 2:52. §-ának (3) bekezdése szerint a sérelemdíj mértékét a bíróság az eset körülményeire - különösen a jogsértés súlyára, ismétlődő jellegére, a felróhatóság mértékére, a jogsértésnek a sértettre és környezetére gyakorolt hatására - tekintettel, egy összegben határozza meg.

Az elsőfokú bíróság helytállóan mérlegelte ezek közül a jogsértés súlyát és a felróhatóság mértékét. Helytállóan vette figyelembe, de nem tulajdonított kellő jelentőséget annak, hogy a közszereplést vállaló személyek esetén tágabbak a kritika megengedhetőségének határai. Túlzott jelentőséget tulajdonított továbbá a nyilvánosság mértékének és a jogsértés tényleges hatásának. A felvételen látható, hogy az alperesek közlését a helyszínen csak a képviselőtestület tagjai látták, az arról készült felvételt pedig mintegy 900-an játszották le az interneten. Az alperesek alappal hivatkoztak arra, hogy a felperes az elsőfokú eljárás során csupán állította, de nem bizonyította, hogy az alperesek közléseivel okozati összefüggésben (és nem más okból, akár a projekt megghiúsulása miatt) érték (egyáltalán érhatték) az általa hivatkozott, társadalmi, gazdasági, illetőleg oktatói életben hivatkozott hátrányok. Ennek hiányában pedig csak az ilyen tartalmú közlésekkel köztudomásúlag együtt járó, a társadalmi megítélésben jelentkező hátrányok voltak figyelembe vehetőek. A fent kifejtetteknek megfelelően nem vonhatóak a mérlegelési szempontok közé a jóhírnév sérelmével kapcsolatos tényállási elemek sem, mint ahogy indokolatlanul értékelte az alperesek terhére a jogsértés ismétlődő jellegét is. Az elsőfokú bíróság ugyanakkor megalapozottan ítélte az alperesek támadott kijelentéseit közel azonos súlyúaknak (emberi méltóság és becsület támadása), ugyanis azok között nem jelentkezett olyan hangsúlyos különbség, amely eltérő sérelemdíj megállapítását indokolta volna. Mindezek mérlegelésével az ítéltábla 100 000 Ft-ra szállította le az I. és II. rendű alpereseket személyenként terhelő sérelemdíj összegét.

A kifejtett okok miatt az ítéltábla a per főtárgya tekintetében az 1952. évi Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét részben - a jogsértés megállapítása, az elégtétel és a sérelemdíj körében - megváltoztatta, egyebekben az ítéletet helybenhagyta a jogerős büntetőbírói ítéletben rögzített tényállásnak megfelelő szövegezésbeli javítással.

Az alperesek helytállóan utaltak arra a fellebbezésben, hogy a felperes elsőfokú pernyertessége eleve részleges volt amely a megváltoztatott döntés következtében is módosult. Ezzel összefüggésben az elsőfokú bíróság helytállóan utalt arra, hogy a pertárgy értékekének kiindulási alapjaként 600 000 Ft vehető figyelembe, ugyanakkor a

felperes az alperesi pertársakkal szemben önálló kereseti kérelmet terjesztett elő. Az ebből adódó személyi és tárgyi keresethalmazatra tekintettel a pertárgy értéke ténylegesen 1 200 000 Ft volt. E pertárgy értéken belül a felperesnek több kereseti kérelme volt: a jogsértéssel kapcsolatos objektív szankciók vonatkozásában mindkét alperes esetében 600 000 - 600 000 Ft volt a pertárgyérték, amely magába foglalja a sérelemdíj megfizetésére vonatkozó kereset is. Ezek közül az elsőfokú eljárás során az objektív szankciókra vonatkozó kereseti kérelem (megállapítás, eltiltás, elégtételadás) lényegében egészében (600 000 Ft), míg a sérelemdíjra vonatkozó kereset tekintetében részben (100 000 Ft) volt alapos, míg részben (300 000 Ft) alaptalan. Ez alapján az elsőfokú eljárás során a felperes pernyertességének aránya mindkét alperessel szemben 70-30 %-os arányban alakult. Az 1952. évi Pp. 81. §-ának (1) bekezdése alapján ezen arányra tekintettel kellett elszámolni a felek elsőfokú eljárás során felmerült, mindkét jogi képviselő Áfa-mentes jogi képviselői munkadíját. Az elsőfokú bíróság helytállóan határozta meg - de csak egy alperes viszonylatában - ennek mértékét 30 000 Ft összegben a kifejtett tevékenységre tekintettel a R. 3. §-ának (3) és (5) bekezdései alapján, amely munkadíjat mindkét alperes jogosult felszámítani. A fellebbezésben az alperesek helytállóan hivatkoztak arra, hogy az elsőfokú bíróság indokolatlanul számította hozzá a felperes költségéhez az általa egyébként sem igazolt (1952. évi Pp. 79. §-ának (1) bekezdése) 10 000 Ft összegű fénymásolásból és nyomtatásból álló költséget. E költség továbbá a felperes célszerű pervitele esetén fel sem merült volna (1952. évi Pp. 75. §-ának (1) bekezdése), ugyanis a felperes már a keresetlevélben (4. oldal) utalt arra, hogy esetlegesen ügyvédi költsége merül fel, és ekkor a keresetlevelet még csak tanúként írta alá a per első tárgyalásán már meghatalmazással rendelkező jogi képviselője, aki - amennyiben jogi képviselőként terjesztette volna elő a keresetlevelet, az elektronikus kapcsolattartás miatt - mentesült volna a nyomtatás és fénymásolás - nem igazolt - költsége alól. Ez alapján a felperes mindkét alperessel szemben a felmerült 30 000 Ft perköltségének 70 %-át, azaz 21 000 Ft-ot számíthat fel, amellyel szemben mindkét alperes a felmerült 30 000 Ft összegű ügyvédi munkadíj 30 %-át, azaz 9000 Ft-ot. Ezek különbözeteként az alpereseket az elsőfokú ítéletben rögzítettektől eltérően nem 20 000 Ft, hanem személyenként 12 000 Ft perköltség terhel.

A fellebbezési eljárásban ugyanakkor a pernyertesség aránya annak függvényében elvált az alperesek esetében, hogy az objektív szankciókon kívüli körben az I. rendű alperes a sérelemdíj 200 000 Ft-tal, a II. rendű alperes pedig a sérelemdíj 300 000 Ft-tal történő leszállítását kérte. Ezzel együtt is a fellebbezett pertárgyérték változatlanul 600 000 - 600 000 Ft volt, amelyen belül a jogsértéssel kapcsolatos objektív szankciók (megállapítás, eltiltás, elégtételadás) tekintetében a felperes lényegében továbbra is pernyertesnek minősül (600 000 Ft), míg a sérelemdíjjal kapcsolatos fellebbezés kapcsán a felperes pernyertessége részleges (az I. rendű alperes viszonylatában 100 000 Ft, míg a II. rendű alperes esetében 200 000 Ft). Ez alapján a felperes I. rendű alperes viszonylatában fennálló másodfokú pernyertessége 75 %, ez a II. rendű alperes tekintetében 78 %, ezért ezen mértékben számíthatta fel a fellebbezési eljárásban felmerült ügyvédi munkadíjat, míg az I. rendű alperes 25 %, a II. rendű alperes pedig 22 % arányban. Ezen ügyvédi munkadíjat az ítélőtábla az R. 3. §-ának (3) és (5) bekezdései alapján a kifejtett tevékenységre tekintettel mindkét jogi képviselő esetében 15 000 Ft-ban határozta meg. Ez a felperes és az I. rendű alperes viszonylatában 11 250/3750 Ft, a II. rendű alperes viszonylatában 11 700/3300 Ft felszámítható másodfokú perköltséget jelent, amelyek különbözeteként az I. rendű alperest 7500 Ft, a II. rendű alperest 8400 Ft másodfokú perköltség megfizetésének kötelezettsége terheli.

Az ítéltábla az 1952. évi Pp. 253. §-a (3) bekezdésének utolsó mondata alapján megváltoztatta az elsőfokú ítéletet az eljárás során le nem rótt illeték vonatkozásában is. A ténylegesen figyelembe vehető pertárgy érték alapján a meg nem fizetett illeték 72 000 Ft volt, amelyből a költségmentesség bírósági eljárásban való alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet (a továbbiakban: Kmr.) 13. §-ának (2) bekezdése alapján a felek részleges pernyertessége arányában a felperest $2 * 10\,800$ Ft, az alpereseket személyenként 25 200 Ft megfizetésének kötelezettsége terheli.

Az ítéltábla a perben fennálló tárgyi illetékfeljegyzési jogra tekintettel meg nem fizetett fellebbezési illeték ($2 * 48\,000$ Ft) pervesztességük arányában történő viselésére ugyancsak a Kmr. 13. §-ának (2) bekezdése alapján kötelezte a feleket a másodfokú eljárásban meglévő pervesztességük arányában.

Debrecen, 2018. november 8.

Dr. Bakó Pál s.k. a tanács elnöke, Dr. Árok Krisztián s.k. előadó bíró, Dr. Molnár Tibor Tamás s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő